

Καζαντζάκης
16/1/59

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΤΥΜΒΩΡΥΧΙΑΝ

*Αγαπητή «Καθημερινή».

Τὸ ἔργο τῆς κοιτικῆς καὶ τοῦ ἐλέγχου δὲν εἶναι, βέβαια, χωρὶς κινδύνους». Καὶ αὐτὸς πού τὸ ἐπιχειρεῖ γνωρίζει λαμπρὰ ὅτι εἰς τὰς τρίβους καὶ τὰς ἀγυῖας τῆς πολιτείας τοῦ Λόγου κυκλοφοροῦν πολλοὶ ἀγυιόπαιδες ἢ καρσαγωγεῖς τοῦ πνεύματος πού εἶναι πάντοτε πρόθυμοι νὰ σύρουν τὰ ἐξ ἀμάξης ἢ τὰ ἀπό... δίφρου, ὅπου τὸ ἴδιον, κατὰ τοῦ τολμητίου. Ἀλλὰ δὲν σημαίνει. Ὁ ἕνας ἐναντίον πολλῶν εἶναι πάντοτε ἐνδιαφέρον σπόρ!... Εἰς τὴν περίπτωσιν, συγκεκριμένως, πού μου δίδει τὴν ἀφορμὴν εἰς τὰς γραμμὰς αὐτὰς —τὴν περίπτωσιν τῶν «Ἐπιστολῶν πρὸς τὴ Γαλάτεια»— ἐγνώριζα ἐπίσης λαμπρὰ ὅτι ἐνεπλεκόμενη ἐθελουσίως εἰς μίαν τρομακτικὴν καὶ πολυπλόκαμον ἐμάκεναν» τῆς ὁποίας οἱ ἐκδόται τῶν Ἐπιστολῶν δὲν ἦσαν παρὰ οἱ φανεροὶ μόνον τροχοί. Καὶ πάλιν δὲν σημαίνει. Εἰς ἐμοὶ χίλιοι!... Ἐνῶ, λοιπόν, ἀπὸ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ —περισσότερον ἀπὸ ἀριστερὰ— διασταυροῦνται ποικίλα πρὸς καὶ ἀπλοῦνται διάφορα δίκτυα— παρ' ὀλίγον θὰ ἔγραφα δίκτυα... —μὲ ποικίλας συμβολὰς λογίων καὶ ἀλογίων ἐναντίον τοῦ καταγγείλαντος τὴν ἀθλιότητα τῆς σκυλευσεως τάφου νοποῦ (Καζαντζάκης dixit...) δὲν μένει εἰς τὸν τολμητίαν, ὡς πενιχρὰ ἀπολαυή, παρὰ ἡ διασκέδασις ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐξεδηλώθη ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ἀναταραχὴ εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐνόχων τοῦ ἀτοπύματος. Χθές, ἐν τούτοις, ὁ ἐκδότης τῶν Ἐπιστολῶν ἀντὶ ἄλλης σοβαρωτέρας ἀπολογίας διὰ τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν τυμβωρυχίαν, ἠθέλησε νὰ μετατοπίσῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς μίαν περιορῶν ἀντιδικίαν μαζί μου ἢ ὁποία θὰ εἶχε ἴσως καὶ αὐτὴ κάποιο ἐνδιαφέρον ἐάν ἡ ἐπιστολή του εἰς πρωινήν ἐφημερίδα δὲν ἦτο ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους συρραφὴ τῶν ἐξοργιστικωτέρων ἀλλὰ καὶ μοροτέρων συνάμα ψευδῶν.

Θὰ ἀπαντήσω, λοιπόν, συνοπτικώτατα εἰς τὸν πρωτότυπον αὐτὸν ἐκδότην, διότι δὲν ἔχω βεβαίως καιρὸ γιὰ χάσιμο. Καὶ ἡ συνοπτικότης ἐπιβάλλει κατ' ἀνάγκην τὴν κυριολεξίαν:

1ον) Ψεύδεται ἀναισχύντως διὰν γράφει ὅτι εἶχα ἐπιδιώξει κατ' οἰονδήποτε τρόπον νὰ «συμπεριληφθῶ» (Κύριε, ἐλέησον!...) εἰς τὰς ἐκδόσεις του καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἐπίκρισις μου διὰ τὴν ἀπρέπειαν τῆς δημοσιεύσεως τῶν συζυγικῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ν. Καζαντζάκη ὠφείλετο εἰς οἰονδήποτε εἶδους μνησικακίαν. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος διατηρεῖ ἴχνη καλῆς πίστεως —διότι μνήμην, φαντάζομαι, διαθέτει πολλήν— θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἠρνήθη ἐπιμόνως μίαν φορτικώτατα ζητούμενην συνεργασίαν εἰς τὴν, ὡς τὴν λέγει, «ἐκδοτικὴν του προσπάθειαν» —καὶ εἰς τὸν Οἶκον του καὶ εἰς τὸ περιοδικόν του— διότι πιστεύω ὅτι τὸ περιοδικόν αὐτό, ὄργανον τοῦ ἐκδοτ. Οἴκου του, ὑπηρετεῖ ποικίλας σκοπιμότητας τὰς ὁποίας δικαίωμα ἔχω νὰ ἀποκρούω. Προσφατώτατα ἀκόμη, ἐπιχειμένης τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀφιερωτικοῦ εἰς τὸν Καζαντζάκη τεύχους τοῦ περιοδικοῦ του, ἡ ἐκκλησις τοῦ ἐκδότη τοῦ πρὸς συνεργασίαν ἐπανελήφθη μέσῳ λαμπροῦ καὶ ἐκλεκτοῦ φίλου καὶ ἀνιδιοτελοῦς συνεργάτου τοῦ περιοδικοῦ, τοῦ κ. I.M.P., χωρὶς νὰ ἰκανοποιηθῇ. Δὲν ἰκανοποιήθη κὰν ἄλλη παράκλησις τοῦ ἐκδότη ἀφορῶσα τὴν ἀποστολὴν γραπτῶν μου εἰς μίαν καθαρῶς ἀνθολογικὴν ἐργασίαν τῆς νεοελληνικῆς κοιτικῆς τὴν ὁποίαν ἐπιχειρεῖ, ὡς δύνανται νὰ μαρτυρήσουν αἱ σελίδες τοῦ περιοδικοῦ του.

Ὡστε, παρακαλῶ, νὰ λείψουν αἱ κακοήθειαι.

2ον) Ψεύδεται ὅτι εἶχα οἰανδήποτε, ἔστω καὶ ἐπιπολαιωτάτην, γνώσιν τοῦ κεμένου τῶν περιλαλήτων Ἐπιστολῶν. Ὁ ἴδιος μὲ ἐπεσκέφθη κάποτε εἰς τὸ γραφεῖόν μου ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκδόσεως τῆς Βιογραφίας Φλέμιγκ καὶ λόγου γενομένου περὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐπιστολογραφίας, τοῦ συνέστησα νὰ προβῇ εἰς ἐπιλογὴν διὰ ν' ἀποφευχθοῦν ἄτοποι ἀναφοραὶ εἰς ζῶντα ἢ εἰς προσφάτως ἀποθανόντα πρόσωπα —ἀπὸ τὰς ὁποίας δυστυχῶς βοήθει ἡ ἐπιστολογραφία. Μοῦ ἀντέτεινεν ὅτι ἡ κάτοχος τῶν ἐπιστολῶν ἐπιμένει ἀνευδότης εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν καὶ ὅτι αὐτός, ἐπ' ἀνταλλάγματι τῆς ἐκδόσεως τῶν θεατοκῶν ἔργων τῆς πρώην Καζαντζάκη, θ' ἀνελάμβανε τὴν ἐκδοσὴν τῶν Ἐπιστολῶν ἐάντι νὰ πᾶνε εἰς ἄλλον ἐκδότην». Τὸ ἐγγὺς μέλλον θὰ δείξῃ τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές.

3ον) Ψεύδεται ὅτι εἶχα οἰανδήποτε, ἔστω καὶ πόροσθεν ἀνάμιξιν εἰς τὰς ἐκδοτικὰς σχέσεις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ν. Καζαντζάκη. Τὰ τῶν ἐκδόσεων Κ. διεχειρίζετο ἡ πληροεξουσία τοῦ συγγραφέως καὶ οὐδέποτε συνέβη, εἴτε μετ' αὐτῆς εἴτε μετὰ τοῦ ἐκδότη, νὰ ἔχω οἰανδήποτε σχετικὴν συνομιλίαν. Διερωτῶμαι, μάλιστα, πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἔχω...

4ον) Ὡς πρὸς τὸ προβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ περιορῶν ἐκδότη ὅτι δῆθεν δυσφορῶ διότι ἐμέσ' ἀπὸ τῆς Ἐπιστολῆς αὐτῆς βγαίνει ἕνας Καζαντζάκης πού τὰ μέτρα του (:;), οἱ ἰδεολογικοὶ του προσανατολισμοὶ δὲν εἶναι διόλου σύμφωνα μὲ τὸ κοινοσκοῖνι» μὲ τὸ ὁποῖον «θέλησα νὰ τὸν τυλίξω», θὰ παρέπεμπα τὸν ἀφελῆ ἐπιστολογράφον εἰς ὅσα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος βεβαιώνει ἡ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου «Ἄνθρωποι καὶ Ἰπεράνθρωποι» εἰς τὰς σελίδας τοῦ μυθοβιογραφικοῦ βιβλίου τῆς 262—264. Ἐξ ἄλλου, ὦ ἀγαθέ, ἰδοὺ τὸ ἔργον! Οἱ ἀναγνώσται δὲν εἶναι ἐξ ἴσου μὲ τοὺς πλαστογράφους τοῦ Καζαντζάκη μοροί.

Τὰ ἄλλα, ἄροστ' ἀθέμιτα, τοῦ γράφοντος δὲν μὲ ἀφοροῦν καὶ οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ μ' ἐνδιαφέρουν.

Μετὰ τιμῆς

ΑΙΜ. Χ.